

Kunnskapsdepartementet

postmottak@kd.dep.no

Deres ref:20103005

Vår ref:SG/

Dato: 29.10.10

NOU 2010:7 ”Mangfold og mestring” Uttalelse fra Skolenes landsforbund

Skolenes landsforbund viser til departementets høringsbrev av 21.06.10.

Innledning

Skolenes landsforbund mener utredningen er et godt utgangspunkt for utforming av en politikk for et opplærings- og utdanningssystem som er tilpasset en mangfoldig befolkning.

Det overordnede perspektivet om at minoritetsgruppene skal likestilles med befolkningen som helhet, og at de skal ha reelle muligheter til å bruke sitt flerspråklige utgangspunkt som ressurs i utdanning og opplæring, er positivt og framtidsrettet. Likeledes erkjennelsen av at flerspråklighet er en ressurs både for enkeltindividet og for samfunnet som helhet.

Skolenes landsforbund ser derfor fram til at regjeringen kommer med en stortingsmelding som er basert på utredningens mange forslag for alle nivåer i opplærings- og utdanningssystemet. Spesielt vil vi peke på utredningens kapittel 6 om styring, økonomi og organisering i opplæringssektoren, som inneholder positive endringsforslag som vil fremme samarbeid på tvers av nivåer og forvaltningsorganer, som vil gi et sikrere økonomisk grunnlag for sentrale føringer og som vil gjøre det vanskeligere for kommuner og fylker og omgå rettighetsbestemmelsene for språklige minoriteter.

Spesielt om lovfesting av rettigheter og obligatorisk bruk av læreplan

Skolenes landsforbund har registrert at Østbergutvalget hadde dissenser på tre punkter:

Lovfesting av rett til morsmålsopplæring

Skolenes landsforbund støtter utvalgets mindretall, som går inn for at det må lovfestes en generell rett til morsmålsopplæring for minoritetsspråklige elever i grunnskolen og i videregående opplæring, og at retten utløses for elever der minst én av de foresatte har et annet språk enn norsk som morsmål. I likhet med mindretallet er Skolenes landsforbund positive til forslagene fra utvalgets flertall om tiltak som vil stimulere til økt bruk av morsmålsopplæring i skolen, men vi også er uenig i at retten til morsmålsopplæring skal være knyttet til og begrenset av om eleven behersker godt norsk eller ikke.

Utvalgets flertall argumenterer med at en generell rett til morsmålsopplæring vil bli vanskelig å gjennomføre i deler av landet. Skolenes landsforbund vil i denne sammenheng peke på at det er mange små kommuner som gir morsmålsopplæring til minoritetsspråklige elever, og at dette spørsmålet er vel så mye knyttet til holdninger og politisk vilje som praktiske forutsetninger. Vi vil også peke på at om lag 90-95% av landets språklige minoritetsbefolkning til sammen har mellom 5 og 10 ulike morsmål. Derfor er det praktisk mulig å legge til rette for både

utvalgsflertallets ønske om å øke bruken av morsmålsopplæring og mindretallets ønske om å innføre en generell lovfestet rett.

Læreplanen i grunnleggende norsk

Hele utvalget mener at læreplanen i grunnleggende norsk er en overgangsplan. Dette synet deler Skolenes landsforbund.

Skolenes landsforbund støtter mindretallets syn om at det skal være obligatorisk å bruke læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter og det kartleggingsverktøyet som er utarbeidet sammen med planen.

Vi vil peke på det uheldige i at enkelte kommuner, uansett størrelse, unnlater å gi nyankomne innvandrere og flyktninger tilpasset norskopplæring, i ly av at de står fritt til å velge at elevene umiddelbart skal forholde seg til læreplanen i norsk.

I likhet med et samlet utvalg vil også Skolenes landsforbund peke på at det er problematisk at det ikke skal gis vurdering med karakter til elever i videregående opplæring som bruker læreplanen i grunnleggende norsk. Østbergutvalget foreslår en løsning for elever som kommer i ungdomsskolealder eller senere, slik at disse kan oppnå generell studiekompetanse eller yrkeskompetanse uten eksamen i norsk, men ved å ta en test som kartlegger kunnskaper og ferdigheter i norsk. Skolenes landsforbund er uenig i å innføre en test, fordi sluttvurderingen da løsrives fra opplæringen. Skolenes landsforbund foreslår derfor at det for videregående opplæring utarbeides en kompetansegivende norskplan som er tilpasset elevgruppen. Inntil denne foreligger, bør den ordningen som ble innført ved eksamen i videregående opplæring våren 2010 videreføres, men med det forbehold at Skolenes landsforbund mener at elever med annet morsmål enn norsk og samisk bør ha rett til fritak for vurdering i norsk sidemål.

Individuell rett til språkstimulering

Østbergutvalget som helhet foreslår at § 2 i barnehageloven skal forplikte barnehagen til å ”arbeide aktivt med å fremme alle barns norskspråklige kompetanse. Barnehagen skal også støtte barn med annet morsmål enn norsk i bruk av sitt morsmål.” Dette støtter Skolenes landsforbund fullt ut.

Utvalget er imidlertid delt i spørsmålet om det i barnehageloven i tillegg skal nedfelles en individuell rett til særskilt språkopplæring for språklige minoriteter. Skolenes landsforbund er for at slik rettighetsbestemmelse tas inn i barnehageloven.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Utredningens kapittel 21 inneholder en helhetlig samfunnsøkonomisk analyse av de tiltakene som foreslås gjennomført – et prinsipp for kostnadsberegning Skolenes landsforbund slutter seg til.

Vi vil på linje med utvalget peke på at det er nødvendig med målrettede investeringer i kompetansegivende tiltak for personale i hele opplærings- og utdanningssystemet, i læremiddelutvikling og rekrutteringsarbeid. Men dette er ikke investeringer som vil virke positivt bare for minoritetene – slike tiltak vil ha positive konsekvenser for både majoritet og minoriteter.

Med vennlig hilsen
SKOLENES LANDSFORBUND

Stein Grøtting /s/
forbundsleder